

Recensioner

José Martí

*liv og værk -
og hans skildring
av USA*

Lena Björkman

José Martí's storhet kan inte nog poängteras. I Skandinavien känner inte många till denne kanske mest betydelsefulla författaren och politiska tänkaren i den spanskspråkiga världen. Det är en skam att så ytterst lite av honom översatts till svenska. Martí skrev hyllmeter med artiklar, poesi, teater, brev och tal, och räknas som en av de första modernistiska poeterna och politiska tänkarna i Latinamerika. Inte bara på Kuba där grundlagen från 1940 påbjuder varje större samhälle att resa sin Martistaty finns hans minnesmärke överallt. De flesta latinamerikanska länder hyllar och studerar honom som den som tidigt insåg och varnade för USA-imperialismen.

Tusentals böcker har skrivits om honom, hans politiska gärning och litterära verk. Fidel Castros tal innehåller ofta Marticitat, men dyrkan av Martí är äldre än den kubanska revolutionen, vars andlige upphovsman han är.

José Martí liv og værk av Jörn R. Hansen, utgiven på Skriveforlaget, är den första bok om José Martí som kommit ut i Skandinavien, på svenska finns bara korta texter. Så läs Hansens bok! Citaten är frikostiga och ger en bred bild av Martí; den som inte tar chansen går miste om en läsoplevelse där världshistorisk vrede bärs fram av magnifik stilistik som bara Eduardo Galeano kommer i närheten av.

Miljoner människor läser José Martí – i Norden och Sverige är han en okänd storhet, men behövs också här för att fylla på vår kamp för omvälvning med uppfriskande appeller och blodfyllda, välformulerade tankar, slagkraftigare än det mesta vi läser.

Mycket närgånget och nära och på behagligt språk går Jörn R. Hansen steg för steg igenom Martí's liv. Den som vill lära om Kubas historia och den vägen få ett nytt grepp om världshistorien, ska läsa Hansens bok vars rena prosa gör läsningen sällsamt lustfylld. Latinamerikas historia ligger långt borta i skuggan av världshistorien, och känner vi den inte förstår vi inte världen. Jag kan inte annat än rekommendera.

José Martí, född 1853, stupad i kriget mot Spanien 1895. I TV-serien "Hjälten på krokodilön" återgavs José Martí's sagor från hans tidskrift för barn, "Guldåldern". Några återkom i antologin Säg mig du lille bonde, 1992.

Vårt Amerika, José Martí's klassiska programskrift för Latinamerikas befrielse från USA utgavs som bilaga till Tidskriften Kuba nr 4, 1992. "Kuba" har vid flera tillfällen publicerat Martí's enkla verser och hans tankar om utbildningen som lagt grunden för Kubas skolsystem.

forts sid 15

